

ČAJ

Pro chvíle pohody

ZÁŘÍ 2006

Časopis Autorů Jičínska

O TÝ ŠEVCOVSKÝ VOJNĚ

Kolomajzna s Kubou zápolí
Kubovi to pěkně zasolí
ale všechna voda steče dolů
Stázina s Kubou jsou zase spolu

(refrén písně
na motivy pohádky
Václava Čtvrťka)

Václav Franc

13

Vážený čtenáři,

září patří na Jičínsku k tradičnímu festivalu pohádky, a tak i na titulní straně je upoutávka z textu písně na motivy pohádky Václava Čtvrťka, ale jinak to nebude žádná pohádka. Shodou náhod je tentokrát v ČAJI vylouhována čtveřice autorů – mužů. Váženým hostem je potom pražský básník, člen Obce spisovatelů, Jaroslav Schnerch se svojí poezií ze sbírky Devátá výstraha.

Září je také prvním podzimním měsícem, a tak je namístě Podzimní rozjímání Bohumíra Procházky. Když jsem v úvodu psal, že příspěvky nejsou pohádkové, měl jsem na mysli především vlastní povídku Kdo život nedal, kde dojde k jedenácti vraždám. A aby dnešní ČAJ nebyl tak smutný, přidávám humornou povídku Josefa Jindry Reklama a na závěr i celý písňový text z úvodní stránky.

HOSTÉ ČAJE:

Jaroslav SCHNERCH – (*1943 v Olomouci), středoškolský profesor, žije v Praze. Odjakživa podléhal magii mluveného i psaného slova (věnoval se recitaci, divadlu a novinařině), kouzlu hudby (díky moravským kořenům) a radosti z pohybu (uplatnil ji v pantomimě a folklorním souboru). Velkou roli v životě hrála zděděná láska ke knihám, sám má na svém kontě 15 básnických sbírek. Je členem Obce spisovatelů Praha, ale i dalších literárních sdružení (např. Pegas Mělník). Stále se pokouší obstát v tomto zmateném a popleteném světě.

Říká se, že „třináctka“ je nešťastná, ale znám lidi, kteří ji považují za šťastnou. Doufám, že třinácté číslo ČAJe bude příjemné, že Vám přinese trochu poezie babího léta.

Tak DOBRÉ POČTENÍ!

Váš Václav Franc

OBSAH ČÍSLA:

Jaroslav SCHNERCH

– Básně (3)

Bohumír PROCHÁZKA

– Podzimní rozjímání (7)

Josef JINDRA

– Reklama (17)

Václav FRANC

– Kdo život nedal (9)

– O tý ševcovský vojně (20)

ČAJ pro chvíle pohody

č. 13 , září 2006, ročník V

Vydáno 10. září 2006 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozev dŘevník Borovský

Interní tiskovina LiSu

Jaroslav SCHNERCH

STROM PRO BEZEJMENNÉ

Zažil obětní kouř a mnoho pokleků
rány z milosti a obžaloby
bodaly rapírem a pošpinily nejen vodu
jakmile strom zmohutněl
naučil se hýbat kmenem
kam natočit korunu a kdy
aby zahnal cizí strach
někdy mluvil se svým stínem
a někdy se zasmál od plic
to když nebe natáhlo novou paruku
ty stará parádnice
šermoval rozverně větví
a když se miliskovaly červánky
konejšivě šuměl rezavými vousy
jednou ti postavím svatební budku
hrozil lačné strace
zkoušela zapomenutý snubní prsten

jen o padlých nebylo nutné mluvit
jen střežit a nezapomínat ...

XXX

Kolik smíchu zůstalo vpleteno
ve věncích chvojí
nepřestalo si nikdy vymýšlet
v posedu malé darebačiny

po letech se usmívaly
na škrobených náprsenkách hrobů

sesbíral jsem ten
stařecky scvrklý smích do náprstku
možná mě přežije.

TRÁVA NA KNIHOVNĚ

Poprvé sáhl mezi hřbety knih
popálil se a poznal
že život má i hrany
přestože lecjaká vazba
působí měkce a důvěřivě

přešel prstem po skle
studilo ba odmítalo kontakt
slyšel vytí hladové zvěře
zesílil pach zetlelých rostlin
raději otevřel spodní dvířka
našel zimní jablka
starý deník a klukovskou rybičku
když přispěchalo sobí spřežení
kdoví k čemu a kdoví odkud
polekal se dětských vzpomínek
a zavřel srdce na petlici

vykoupaný v plátcích listů Botaniky
si večer dodal odvahy
a znovu se zaslíbil knihovně
bez velkých přísah a třpytivých slov
horce dýchla jako žena
vědoucí co je nutné

poté povolily švy šatů
náhle povyrostl a bezmocně rozpřáhl
ruce
tehdy vyrašila tráva na knihovně
vdechl vůni borovic a vstoupil dovnitř.

KOSATCE I

Kolik nožů skrýváš v ústech
kolik kosatců roste pod blůzou
po tvém útěku z domu
se unudění ptáci vrhli do řeky

napichuješ každého na nůž
a táhneš proti proudu
pochoutku kořeníš pylem kosatců
ústy vychutnáváš cizí smrt.

NEDOŘEČENO

Ještě to mně zamlčeli
před odjezdem prvního dostavníku
se umírá lehčeji

Ještě druhou věc neřekli
vykřikne-li dítě poprvé
pukne nejvyšší schod
jako by se snažil zachytit potlesk

Na třetí věc zapomněli
jakmile vrátíme horující kytici
zoufalá stužka zaškrť
nejkratší stvol
stužka obarvená samotou.

HNĚVIVÁ

Tolik slov jsem polkla
abych ti pokazila pastvu
tolikrát nedošlápla
abys odjel na splašeném vraníkovi
učila jsem pěníť vodu
aby ti podrazila nohy
až ke mně přistoupíš

proč mi přes boky lepíš
vyznání Lauře v slepeckém písmu
a tak zkoušíš mou trpělivost
nejsem mince s dvěma tvářemi
jedna slza medová
druhá se žihadlem
poslední hněvivé slůvko
se zanítlo uvnitř ...

REVIZE ZEMĚMĚŘIČŮ

Posunují metrakovou šablonu
Země studí a nemilosrdně
vandrákům drtí konečky prstů

výsledek revize není uspokojující
konec lánu pšenice – zóna pravdy
začátek stromořadí – panství lži

Země potupou znehybněla
pohybem vdov přetahuje závoj
přes oči stébel

dva topoly podávají raport
zeměměřiči odcházejí
z přírodního impéria s výstrahou
roubík z bodláčí
v ústech a v zadku.

XXX

Mají naději hroudy
na bezejmenném poli?
Má naději pole
s erbem bezejmenné hroudy?

ÚTĚK

Vybíral ve vlasech lživé nitky
kroutily se v šedé bezradnosti
špitaly o tom a onom
a tlustě upletené nepravdy
pochodovaly kolem těla
dokonce si písaly a bubnovaly

teprve potom si zacpal uši
naskočil do tramvaje
a opakoval si
Už se nevrátím
už nikdy

malá nahnědlá lítost
vystrčila hlavičku ze žebradla
a dvakrát písala
vystoupil a ohlédl se
Nikdy?

PROMĚNA

Poté co jsem se stal strouhou
a synem Země zároveň
nepřestal jsem sledovat dění kolem sebe

vítr roznášel zvěsti do stran
hořké sladké kyselé slané
na jihu je mísil s kořením
proto v létě se ke mně dobývaly
kořínky známých trav
podzim cákal barvy nazdařbůh
nakonec zima uhodila třeskutou palicí
a proměnila mne v kamení

byl jsem zachvácen posedlým mlčením
jen mozek plul volně
těšil se na první pupen
na dva hravé ptáky
a rošťácké slunce
lechtající na boku

mezi mnou a světem se usazuje pochopení
bývalá lidská podoba
cestuje někam proti proudu
do dálky nebo do samoty.

MY

Překážíme si jako stromy
co hustě narostly
a perou se o sluneční vějíř
vyčesáváme si suché jehličí
ulamujeme unavené větvičky
dvakrát třikrát denně
a v obýváku který nezebe
popijíme grog zapomnění

ano musíme zavolat posily
jinak závist strhá tapety
a uvelebí se na šíř.

DIÁŘ

Zase listuji v diáři
v kolonkách plavou mrtvá jména
a telefonní čísla s obalenou šálou
zdušeně mlčí
zdřevěnělé prsty přestávají hladit
stárnoucí pleť seznamu
dávné vztahy leží jako zašlápnutí slimáci
nikdo nový neprošel diářem
je pozdě se vracet na rozcestí
až všechny stránky spálí rez
pohrbím zápisník na zahradě
možná tu časem vyraší
dvě tři vzpurné kopřivy.

BÝVÁVALO

Ze zakouřených hospod
bývalo vidět na lesy
zde se vynášely rychlé rozsudky
stromy zabezpečily bezpečnou popravu
uťaté hlavy přijala hlína
s potěšeným mlaskáním
hospodský na bílou zeď
teď črtá šibenici
a v lese se modlí
dva zbylé kořeny.

PODZIMNÍ ROZJÍMÁNÍ

Bohumír PROCHÁZKA

Jak stíhám obojí

Občas sedávám s pěknými mladými dívkami. Vyprávějí mi o svých problémech v manželství. Některé jsou rozvedené, jiné brzy budou. Jen jedna z nich má problém opačný – asi jedno manželství rozvede. Což to by nebylo tak neobvyklé. Její přítel ale je starší než její otec.

Dívky mají většinou modré oči nebo jinou příjemnost pro podívání. Ty modré oči na mne bezelstně upírají. Mluví otevřeně, nic neskrývají. Asi bych to poznal. Na každou otázku pravdivě odpovědí, i když je dost na tělo a sahá hluboko do intimity. Pak se diví, jak je možné, že mi to říkají, že nejsou zvyklé o tom s někým mluvit. Já se divím taky. Jsou překvapeny, že mé otázky jsou věcné, možná dokonce odborné. Já taky. Zjevuje se mi jejich příběh, nepřilíš pěkný. I ony nadělaly spoustu chyb. Když je vidím, nechválím je.

Rád si sedám zády k oknu, proti nim. Pozoruju je, jak upíjejí svou kávu, pivo, džus, dívám se na jejich smutné modré oči. Někdy i do těch očí. Snesou to, jsou zaujaty svým problémem. Možná tou zpovědí cítí úlevu, možná čekají radu. Skvěle

mi funguje moje teorie o druhém plánu. Ony si prožívají svůj příběh, svoje trauma, já si libuju v jejich pěknosti. Smutné dívky bývají ještě pěknější než za vesela.

Když domluví a já se přestanu tázat, chtějí někdy radu. Nevím, zda ta moje je moudrá. Pak se zpravidla rozejdeme. Ony odcházejí za svými nákupy, já dopíjím své pivo. Na to, aby se mne zeptaly na něco o mně, nezbyl čas. Kdysi jsem toho v této chvíli litoval. To přešlo.

Taky si u toho piva představuji, jak by bylo pěkné s nimi chodit za ruku spadaným listím. Někdy si to představuju, ještě když hovoří. Vypracoval jsem se, stíhám obojí. Teď mne napadá, že jsem o to nikdy ani žádnou nepožádal. Asi se bojím.

Inu, i ve stáří dějou se věci všelijaké.

Příběh modrého světla

Bavili jsme se s malířem, Michaiem, proč nenamaluje svůj příběh o pádu z pudy. Vím přesně, v kterém místě a u které zdi jsme se bavili. Byli tam další lidi, milí lidé, ale v tu chvíli chtěl jsem být s Michaiem sám. Některé věci se dají vyřešit, jen když jsou u toho dva.

Příběh byl banální. Při opravě domu propadl z pudy dolů na beton. Něco se stalo s páteří, nemohl se pohnout. V domě byl sám. Ať volal jakkoli, nikdo ho neslyšel, ani nemohl slyšet. Beton příšerně studil. Jedna ruka sloužila. Nahmatal mobil. Volal. Mobil se vybil. Před tím se dovolal člověka, který byl shodou okolností v jiném městě, daleko. Pak přišla podivná, až neuvěřitelná shoda náhod. Sanitka jela okolo domu...

Tenhle příběh povídal mi v novopacké nemocnici, kde ho dávali a dali dohromady. Příšerný pokoj. Nacpaný, tuším, že to tam páchlo močí. Michail mi vyprávěl, jako když maluje. On snad nejdřív vůbec netelefonoval, on jen tak ležel a díval se. Vychutnával si chvíli, než sedne prach. Protože světlo od okna v tom prachu kouznilo barvami. Jak se měnila hustota toho prachu ve vzduchu, měnil se i odstín. Představuju si malíře, jak tam leží, vůbec se nezajímá o to, že úrazy páteře jsou ty nejhorší. Tolik lidí se už nikdy nepostaví. A on se kouká na ty barvy a tvary a... jen tak kouká.

V té Praze u té zdi mi řekl, že to nenamaloval a možná nikdy nenamaluje. Řekl jsem mu, ať to napíše. V Pace mi o tom vyprávěl docela pěkný příběh – povídku. Nějak odpověděl, ne moc určitě.

Protože jsme byli ve Praze každý na svých nohách, je jasné, že pan malíř Michail se uzdravil. Od té doby namaloval v tom domě, v kterém si udělal ateliér a výstavní síň a divadlo, spoustu zajímavých obrazů, které jsou o všem možném. Možná, že pečlivý pozorovatel našel by na některých z nich ono namodralé světlo. Aha, to jsem vám neřekl. To světlo ve zvířeném prachu bylo do modra.

Hospoda

Každá hospoda má své mikroklima. Jeho součástí je smrad zvaný odér. Podle smradu pozná se hospoda. Jen po příchodu z některých vyhazuje mne žena z domu. Kdybych byl chlap, vrátím se tam. Protože jsem srab, tak si to jen plánuju.

Hlavní složkou hospodských odérů je záchod. Hospoda, kde není záchod cítit, se dlouho neudrží. Ideální je správná rovnováha smradu záchodového s kouřem. Nejkrásnější jsou hospody, kde se kouří doutníky. Jakákoli síla vzbuzuje úctu a naději, že jednou já taky... A kouř doutníkový silný je. Ale nesmí to být jakési zbabštlé drahé doutníky.

„Nejlepší lidi jsem poznal v hospodě,“ řekl jeden autentický gymnaziální profesor, když ho před hospodou zvedali a tím obtěžovali v jeho meditování. Však také jen pozorování lidí v hospodě – to je zážitek. Jsou takoví opravdoví. V hospodě se lidi nepřetvařují, každý je si pěkně svůj. Na Letnou pravidelně chodívala jedna (prý) bývalá prostitutka. Seděla nad púllitrem, v té době ještě bývaly klasické púllitry z tlustého skla, a četla si z té hnědé tekutiny o svém životě. Jak piva ubývalo, skláněla se jí hlava níž a níž. Cosi tam v tom životě pořád hledala, nějaký důležitý moment. Pořád nenacházela. Když měla hlavu až dole, vždycky jí nějaký chlap koupil další pivo a ostatní do něj vandrovali, že to je její někdejší zákazník. Inu, každý z nás někomu něco dluží. Když dopila, a púllitr byl dlouho prázdný, slila to, co bylo vybryndané v porcelánovém tácku, a tu kapku vypila. Tehdá ještě byly na Letné klasické porcelánové tácky. Bylo to krásné. Jako když pan farář při svátosti přijímání sesype i ty neviditelné drobečky ze zlatého tácku do zlatého kalicha. V kostele ještě všichni řeknou větu: Je to důstojné a spravedlivé.

Nejvíc nebezpečné jsou ty hospody, kdy má servírka výstřih. I když si ten výstřih může dovolit. Jó, stará servírka s výstřihem, a ještě když má nespravené zuby... Když vám taková přinese pivo, začnete věřit v osudovou spravedlnost a potěší vás vědomí pomíjivosti věcí světských a konečnosti pouti pozemské. A to je ta nejlepší chvíle pro psaní. Jistě se ptáte, proč je tak málo hospodských spisovatelů. Ale mylíte se, je jich hodně. Oni si to píšou jen pro sebe, ve své hlavě. Protože kdyby to bylo na papíru a vy si to přečetli, stejně byste to nepochopili.

Psací a spací

Kde jsou časy, kdy milenky dělily se na psací a spací. Přiznávám, že věta: „Ženy se dělí na ty, s kterými jsem spal, a ty, kterým se ještě nepodařilo mne svést“, kterou jsem v těch letech často používal, je básnický obrat. Teď už to přiznat můžu. Ale stejně, byly to časy. I s tím básněním.

Výhodou psacích milenek je to, že nejsou omezeny věkem, ani nahoru, ani dolů. Ono „naplnění“, abych zase použil básnický obrat, bývalo u spacích v podstatě pořád stejné. S časem a prostorem měnilo se jen málo. Kdo by se těmi nuancemi v odlišnostech zabýval. Dalo by se tedy říci, že šlo o určitý stereotyp. Krásný, ale stereotyp. I krása je, trvá-li dlouho, někdy setsakra nudná.

Jó, ta úžasná pestrost psacích milenek. Ta nesmírná barevnost jejich manželských trablů, kterou si, čta je, prožívám. Neboť potřeba svěřování neopouští ženu v žádném věku. Poznávám, že brečení na rameni má svůj půvab. Pravda, skrze písmenka sotva cítím vlhkost slz, jsem okraden o hebkost vlasů, která ke každému správnému pláči na rameni patří, ale což nebývá představitivost starců bezbřehá?

KDO ŽIVOT NEDAL

Václav FRANC

Ten den, pamatuji si přesně, že byl počátek června a slunce připalovalo víc, než bylo zdrávo, jsem vešel do kanceláře, kde na mě čekal kolega Richard. „Nazdar, Honzo,“ řekl jako obvykle a trochu se ušklíbl. „Mluvil s tebou už starej?“

„Ne, proč?“ nechápal jsem, kam míří.

„Má pro tebe prima práci,“ teď už se škodolibě smál. Přiznám se, že kolegu Richarda a jeho suchý humor jsem neměl příliš v oblibě.

„Pamatuješ na ten případ před pár týdny na okraji města, otec řádl jak černá ruka, zabil všechny svoje děti a...“

„Ex offio?!“ tušil jsem, že právě tenhle případ padl na mě. Byl jsem prostě smolař, ale v naší advokátní poradně jsme po léta praktikovali systém, že podle abecedy budou přidělováni advokáti ex offio. Tenhle případ už předem zaváněl průšvihem, uhrát se dalo leda pár měsíců, možná roků, ale byl vlastně výsledek důležitý, když pachatel vyvraždil celou rodinu? To první, ještě než jsem se seznámil s vyšetřovacím spisem, byla naděje, že pachatele od přísného rozsudku může zachránit jedině psychiatr, ale jako člověk jsem požadoval od soudce vysoký trest, vlastně kdyby to bylo možné určitě trest smrti. Diskuse o trestu smrti se nesla naší veřejností, ať už odbornou nebo laickou, většina průzkumů veřejného mínění byla pro znovuoobnovení trestu smrti, ale právní řád znal pouze trest doživotí a ten mého klienta určitě nemine. Po právu nemine, nakonec v jeho letech se jedná stejně o formalitu, šestasedmdesát let, i když vypadá zachovale, kolik let může v kriminále přežít a to si ještě se spoluvězni užije.

Na všechny tyto skutečnosti jsem si vzpomněl, když začínal proces s Albertem Zajbrdlíkem, šestasedmdesátiletým důchodcem, bývalým zahradníkem, jehož jsem byl obhájce. Když jej služba přivedla, posadil se do lavice a trochu nahrbeně seděl stočený do ulity, jako by čekal útok, ale já věděl, že vůbec nečeká útok, je jenom bezbranný a vůbec mu nedošlo, proč tady před soudem sedí.

Když jsem za ním poprvé přišel do cely, seděl celkem klidně, pozoroval mě neúčastně, což mně dodávalo naději, že snad nemohl svoje zločiny páchat vědomě, že musel být v nějakém stavu vyšinutí. Představil jsem se, ale Albert se na mě ani nepodíval.

„Pane Zajbrdlíku, jsem váš obhájce a byl jsem vám přidělen, abych vás zastupoval ve vaší věci,“ vysvětloval jsem, ale muž se opět ani nepohnul. Podíval se na mě a klidným hlasem řekl: „Nepotřebuji žádného obhájce, nic zlého jsem neudělal, všechno je to omyl, obhájím se sám!“

„Ale státní zástupce vás viní z jedenácti vražd, ke kterým jste se doznal, a to je velmi těžké obvinění a vaše situace je velmi složitá, měl bych správně říci téměř bezvýchodná, ale já jsem tady proto, abych vám pomohl alespoň částečně zmírnit trest a udělal vše, co je ještě možné, ale i tak vás musím upozornit, že s největší pravděpodobností soudce vynese rozsudek doživotí,“ pokoušel jsem se, ale můj monolog zůstával bez odezvy.

„Pane Zajbrdlíku, prostudoval jsem si zběžně váš spis, ale můžete mně říci, jestli jste opravdu spáchal všechny vraždy tak, jak je popisuje vyšetřovatel? Nečinili na vás na policii nátlak? Nebylo to nějak jinak? Víte, co myslím, jde mi o to, aby se obhajoba mohla opřít o nějaké polehčující okolnosti,“ měl jsem se zatvrzelými pachateli svoje zkušenosti, ale tento vypadal divně. Vůbec se nebránil.

„Ne, nikdo na mě žádný nátlak nedělal, všechny svoje děti, celkem jedenáct, jsem zabil při plném vědomí, ale neudělal jsem nic špatného, a tak prohlašuji, že jsem zcela nevinný,“ řekl a díval se někam za mne, jako bych byl vzduch.

Věděl jsem, že moje přítomnost u soudu bude zcela symbolická, ale musel jsem splnit svoji povinnost.

„Ve spisu je napsáno, že vám vloni zemřela manželka, nebyl jste tedy nějak rozrušen, opuštěn a jednal v afektu?“

Sám jsem této verzi příliš nevěřil, jedno dítě snad mohl zabít v afektu, ale on vraždil pravidelně, jedno dítě za druhým si zval s pravidelností den po dni, jako by jim chtěl předat svoji závěť s dědictvím. Jednotlivé děti o ničem neměli tušení, a tak jednoho po druhém usmrtil a zakopal na zahradě, kde strávil celý život. Byl

zahradník, měl rád přírodu, miloval zvířata a jeho život uplynul zcela poklidně, bez větších výkyvů. Žil na kraji města se svojí ženou a snad by i v poklidu dožil mezi svými záhony zeleniny, kdyby jej neposedl amok vraždění. Podobné případy jsem četl v učebnicích, kdy starostlivý učitel začne na sklonku své dráhy obtěžovat žáčky, osahávat je a nakonec je i znásilní, a protože se bojí prozrazení, tak je zabije, ale v případě pana Zajbrdlíka se rozhodně nemohlo o nějaké vyšinutí jednat. I zpráva docenta Harazíma, předního odborníka v oboru psychiatrie a letitého soudního znalce, posuzovala mého klienta jako vyrovnanou osobnost, IQ bylo lehce pod normálem, ale jinak žádná patologie, žádná stařecká porucha ani úchylka. A co jsem měl dělat? Čeho se chytit v obhajobě?

Albert Zajbrdlík seděl mezi dvojicí mladých mužů v uniformě, mohli být jeho syny, možná i vnuky, ale žádné syny už neměl, protože je vlastní rukou postupně všechny sprovodil ze světa. Jeho tmavé ustarané oči se dívaly kamsi do nekonečna, nevnímaly hlavního soudce ani porotu. A já byl jediný v tomto sále, jediný v tomto městě, který měl tomu bezbrannému starci, který stále ještě nechápal, co se kolem něj vlastně odehrává, já jediný mu měl pomoci zmírnit spravedlivý trest za jeho zločiny. Jenže jak? V přípravném řízení jsem ze svého klienta nedostal jediný rozumný důvod, jedinou jiskérku naděje na návod, jak se alespoň pokusit vysvětlit jeho činy, vzbudit u poroty špetku soucitu a snad doufat v milosrdnost soudce nejvyššího, který mého klienta vysvobodí dalšímu trápení a vezme si jej na onen svět dříve, než se za ním definitivně a nenávratně zavřou dveře vězení. Pomýšlel jsem i na možnost žádosti o udělení milosti, ale ani tato naděje nepřipadala reálná. Albert Zajbrdlík ji sám razantně odmítl a neustále tvrdil to jediné, co opakoval na všech našich schůzkách: „Jsem nevinný! Jsem nevinný! Určitě mě osvobodí! Všechno je nedorozumění!“

Nesdílel jsem jeho optimismus. Chvillemi jsem si dokonce říkal, že svým tvrzením chce přece jenom vyvolat pocit, že není zcela psychicky v pořádku, neboť člověk, který se sám, dobrovolně, přizná k jedenácti dokonaným vraždám, které tak pečlivě připravoval, nemůže doufat v osvobozující rozsudek. A prezidentova milost v době, kdy se uvažovalo o jeho další volbě v dalším volebním období, nepřicházela v úvahu. Zajbrdlíkův případ již nějaký čas plnil přední stránky novin a udělit milost člověku, kterého společnost vlastně vyvrhla ze svých řad, by se nyní pár týdnů před volbami rovnalo politické sebevraždě.

Ano, sebevražda, i to mě napadlo. Co bych udělal, kdyby mě Albert Zajbrdlík požádal o žiletku nebo provaz, aby sám dokončil dílo zkázy, dokázal bych mu nevyhovět? Nakonec i moje jméno ulpívalo na známém případu a někdy jsem měl pocit, že se moji známí ode mne odklánějí, přecházejí na druhý chodník, jen aby se naše pohledy nemusely setkat. Vyhověl bych jeho poslednímu přání? Nakonec vzal by osud do svých rukou, ale on na sebevraždu určitě ani nepomyslel, snad má pocit, že tady marně čas, že měl dávno na své zahradě, kde vykopal jedenáct jam pro své děti, zasadit zeleninu, pečovat o ni, aby vzešla nová úroda.

„Jsem nevinný!“ Ta dvě slova z jeho úst mě strašila ve snu. Za léta v advokátní kanceláři jsem zastupoval ex offo mnoho klientů, znal jsem jejich slabiny a věděl jsem, že jednou i na toho největšího zločince přijde slabá chvíle, v které dozná svoje chyby, a bude si přede mnou hrát na člověka, který už nikdy nešlápne vedle, který už nikdy nesejde z té pravé zákonné cesty, ale Albert Zajbrdlík neměl slabé chvíle, měl jen svoji pravdu. Byl o ní skálopevně přesvědčen.

„Tak co, pane kolego?“ ptal se mě v kanceláři vedoucí naší advokátní poradny.

„Pane doktore, takový případ jsem ještě neměl. Buď je to blázen, nebo dokonale herec, on vůbec netuší, jaký trest jej nemine, a pořád si vede svou, všechny pokusy

o obhajobu svými výroky před vyšetřovatelem zničil, každý náznak, každé stébélko naděje rozdupal,“ propadal jsem beznaději. „Buď je to masochista, blázen, nebo...“

„Tak si to tak neberte, kolego, já myslím, že případ Zajbrdlík je výjimečný, nikdo vám nebude moci nic vytknout,“ utěšoval mě představený a já věděl, že tento soud bude moje profesionální prohra. Byl jsem předem rozhodnut, že se peněz, které za obhajobu získám, zbavím tím, že je věnuji na dobročinné účely, nejlépe pozůstalým po obětech masových vrahů.

„Pane obžalovaný,“ ptal se státní zástupce a můj mandant stál, snad se i usmíval, „popište nám, jak jste všechno uskutečnil, jak jste oněch jedenáct vražd spáchal.“

Albert Zajbrdlík byl i ve svém věku statný člověk, snad se jen trochu hrbila záda, ale snažil se stát rovně, jakoby spravedlivě, a nepochyboval jsem o tom, že vše, co před soudem řekne, je svatá pravda.

„Udělal jsem to tak, že jsem poslal všem jedenácti dětem jedenáct dopisů, každému na jiný den, vždycky den po sobě. Věděl jsem, že kdybych jim napsal cokoli a neslíbil, že právě oni budou dědit, že by stejně nepřijeli, a tak jsem každému zvlášť napsal, že po smrti Erny, tedy moje ženy, chci odkázat dům a zahradu právě jemu, ale že se nesmí svěřit nikomu ze svých sourozenců, neboť ten by mně vyčítal, že jsem odkázal všechno pouze jednomu. Měl jsem připraveno jedenáct závětí a vždycky, když jeden z nich přijel, ukázal jsem mu tu závět, ve které jsem odkazoval veškerý majetek jemu. A ještě jsem všem řekl, aby si udělali alibi na pár dní, aby je nikdo nehledal, a ani životním partnerům neřekli kam doopravdy jedou, že by se mohlo všechno vyradit, kdyby někdo nedržel jazyk za zuby, a že by mně mohli překazit můj plán, kdyby...“ mluvil stále klidně, nezadrhával se, nerudnul.

Státní zástupce nevydržel a vpadl do jeho výpovědi: „Mám tomu rozumět tak, že jste všechny vraždy pečlivě promyslel, celý plán a postup do detailů připravil?“

„Ano,“ řekl Zajbrdlík a v sále dav novinářů zašuměl. „Jenom jsem měl strach, aby se moje práce neprozradila dřív, než zemře všech jedenáct dětí.“

Svatá prostoto, říkal jsem si sám pro sebe a v ruce drtil propisovací tužku. Vždyť on si staví šibenici, obrazně řečeno, kdyby existoval trest smrti a nebyl vyjmut z našeho právního rádu, jistě by jej oprátka neminula. Možná že už opravdu nechce žít, že chce mít pokoj od všeho a od všech, možná se i rozhodl, že po něm nic na světě nesmí zůstat. Je to blázen.

„Přiznáváte se tedy, že jste úkladně zavraždil všech svých jedenáct dětí?“ vyrušil mě z mých úvah státní zástupce. I pro něj byl případ neobvyklý, často v soudní síni hrál s obžalovaným hru o každé slovíčko, snažil se jej nachytat na jediném přehnutí, a tady mu pachatel vysypal všechno při první otázce.

„Ano,“ řekl Zajbrdlík jako by nic, „ale přesto jsem nevinný!“

Sál explodoval.

Vyskočil jsem ze židle: „Pane předsedo, dovoluji, abych na obhajobu svého klienta uvedl, že jeho vystupování svědčí o zjevné psychické poruše. Copak je možné, aby někdo s tak klidným srdcem veřejně přiznal, že zabil všechny svoje děti, vždyť to je, pane předsedo a vážená poroto, jak jistě uznáte, proti zdravému rozumu, a proto navrhuji opakovaně provést psychiatrické vyšetření svého klienta u dalších dvou znalců v oboru psychiatrie,“ chtěl jsem získat čas, co když skutečně zasáhne ruka nadpozemské spravedlnosti. Nebo Zajbrdlík život ukončí z vlastní vůle.

„Jsem nevinný,“ opakoval Zajbrdlík a předsedající soudce už už chtěl dát za pravdu mým argumentům, když se o slovo přihlásil státní zástupce. „Pane předsedo, dovoluji, abych položil ještě jednu otázku; domnívám se, že obžalovaný dokáže velmi přesně popsat detaily svého činu, dokonce přesně řadí jednotlivé oběti, i dnes po

několika týdnech si pamatuje, kde kterou oběť zakopal, jak opakovaně vypověděl. Tak se domnívám, že u něj nemůže jít o žádné onemocnění, ale že veškeré své činy spáchal při plném vědomí a je za ně plně zodpovědný, a to i ve smyslu nesení odpovědnosti.“

„Povoluje se,“ přitakal soudce a otřel si zpocené vysoké čelo.

„Dokázal byste nám ještě jednou říci, jak a v jakém pořadí jste své oběti vraždil a kde jste je zahrabal?“

„Ano,“ řekl Zajbrdlík a ničil tak další z možných ústupových cest. „Svého nejstaršího syna Alberta jsem si pozval v úterý 10. března. Přišel přesně ve tři hodiny, jak jsem mu psal. Byl sám a vůbec mu nepřišlo na mysl, že bych majetek mohl odkázat někomu jinému, neboť jako nejstarší syn měl podle svého názoru plné právo. Ukázal jsem mu závěť a potom jsem mu řekl, že mám ještě jednu podmínku, že bych chtěl, aby se mnou v domě zůstal jednu noc, že si probereme všechny náležitosti, jak si přála moje žena a jeho matka Erna. Neodporoval. Vyčkal jsem, až bude tma, mluvili jsme o všem možném a pak, když se do zahrady snesla tma, přinesl jsem ze sklepa víno, že si připijeme na zdar našeho jednání. Když sám víno otevřel, poprosil jsem jej, aby přinesl ještě ze sklepa okurky, pak jsem mu nasypal do jeho sklenice jed na krysy, a když se vrátil, přitukli jsme si. Trpěl jako zvíře, svíjel se na zemi asi půl hodiny, nedokázal se postavit na nohy, až konečně ztratil vědomí. Zhasnul jsem a šel jsem si lehnout. Kolem půlnoci jsem vstal a odtáhnul mrtvolu do připravené jámy na zahradě. Zaházal jsem ji hlínou. Nikdo mě nemohl vidět, kdo by si taky u nás doma na samotě všimnul starého muže v noci na zahradě.“

Hrůza. A on nám to tady vypravuje jako pohádky na dobrou noc. Každý jiný člověk na jeho místě by se musel po první vraždě zhroutit, nemohl by dál provádět svoje promyšlené vraždy, ale Zajbrdlík s pravidelnou pedantností vraždil dál. Jedenáct dní po sobě. Stejně tak přesně a do posledního detailu líčil, jaké potíže měl s dcerou Evženií, které musel zlomit ruku, aby ji nacpal do jámy, neboť její posmrtná ztuhlost byla větší než u sourozenců.

„Ano, Evžénii jsem musel zlomit levou ruku. Zřejmě jsem se přepočítal, měl jsem malou jámu, a přitom jsem kopal do hloubky dvou metrů padesáti centimetrů. A to je stejná hloubka, jako kopou hroby hrobníci. Informoval jsem se na tento údaj u pana Háka, hrobníka na městském hřbitově,“ vyprávěl bez zachvění hlasu před soudem obžalovaný jedenáct dní.

Svědék Hák jeho výpověď potvrzoval: „Vzpomínám si,“ říkal muž kolem šedesátky, očividně nesvůj, i když za svůj život viděl mrtvol určitě víc než Albert Zajbrdlík. „Přišel za mnou jednou, bylo to nějak po Novém roce, na hřbitov, tady pan ... obžalovaný a ptal se mě, jak hluboko kopu hroby pro mrtvoly. Víte,“ žmoulal v ruce čepici a hrozně se potil. „Víte, lidi jsou všelijaký, ale s takovou otázkou jsem se ještě nesetkal, ale pana Zajbrdlíka jsem trochu znal, nedávno před tím jsem kopal hrob jeho ženě, a tak jsem si myslel, že má snad strach, aby někdo rakev z hrobu nemohl vykopat, nebo tak, vůbec mně nepřišlo na mysl, že by...,“ bál se vyslovit onu hrůzu.

A tak to šlo den za dnem, soudní líčení trvalo jedenáct dní. Svědkové vesměs vypovídali, že pan Zajbrdlík byl spořádaný člověk, rodina žila v poklidu, nikdy neměl nejmenší problémy s obyvateli ze vsi, i když bydleli přece jenom kousek stranou. Prodával svoje ředkvičky, salát a okurky na tržišti ve městě, řada lidí jej znala a nikoho by ani ve snu nenapadlo, že ten usměvavý prošedivělý stařík je masový vrah.

Chodil jsem domů ze soudní síně stále více utrápenější a v duchu jsem litoval, že jsem se snažil zajistit co možná nejvíce svědků, aby popsali Zajbrdlíkův dřívější spořádaný život. Nemělo to stejně smysl, protože jeho případ byl jasný. Soudce i

státní zástupce si mě přeměřovali nepříjemnými pohledy, neboť věděli, že mařím jejich drahocenný čas. Já zatím chtěl alespoň trochu mírnit můj pocit bezmoci, že si svoje peníze vydělávám příliš lacino, že jsem pro svého klienta neudělal všechno, co bylo v mých silách a možnostech.

Jediný, kdo mně byl vděčný, byli novináři, neboť měli teď na počátku července, kdy se blížila okurková sezóna, o čem psát na prvních stránkách novin. Moje jméno bylo tolikrát proprané v celém procesu, že jsem se začínal obávat, že mně zůstane přezdívkou obhájce masových vrahů, jak mě nazval jeden deník. Více jsem měl strach, že po prohraném procesu budu jen těžko shánět klienty, neboť se počet případů, které jsem měl rozpracované, zmenšoval a řada lidí se obracela raději na mé kolegy.

Už se chystal poslední den přelíčení. Ještě poslední výpověď obžalovaného, vlastně poslední slovo, pak závěrečná řeč obžaloby a obhajoby a pak ... nemilosrdný rozsudek. Připravoval jsem si obhajobu, ale jaká to měla být vlastně obhajoba, co jsem mohl použít ke zmírnění trestu. Snad fakt, že Zajbrdlík dal své nejmladší dceři Editě více jedu, takže ten účinkoval rychle a dcera příliš netrpěla. Ach, jaká šlechtnost! A přece jenom náznak, že po těch deseti vraždách, kdy viděl na zemi trpět své děti, svíjet se v mrtvolné křeči, se srdce zabijáka ustrnulo a nejmladší dceři, kterou zřejmě ze všeho nejvíc miloval, zvolil milosrdnou okamžitou smrt. Fuj! Musel jsem se zastydět, že vůbec uvažuji, jak uvažuji. Zbývalo jediné, hrát na kartu blázna, šílence, který se ze smrti své ženy nevzpamatoval, zbláznil a ve snaze zničit všechno minulé ještě před tím, než sám odejde z tohoto světa, vraždil tak hrůzným způsobem. Ani já jsem té své chatrné stavbě obhajoby nedával pražádnou naději. Ale stále mě spíše trápila otázka, jestli za tím vším není ještě něco jiného, ale co? Zajbrdlík byl na sklonku svého života, co by jiného mohl svým činem sledovat?

Mým úvahám nepomáhaly ani novinové články, které spojovaly jméno Zajbrdlíkovo s několika vraždami před dvaceti lety, které se doposavad policii nepodařilo vyřešit. Že by Zajbrdlík opravdu vraždil dříve, ale proč by se k těm vraždám nepřiznal dnes, když se tak detailně přiznává k vraždám svých dětí? Dalším důsledkem procesu bylo znovunastolení otázky trestu smrti. Před jednacím síní se téměř každý den protestovalo za znovuzavedení trestu smrti. Zajbrdlík se na transparentech demonstrantů houpal na šibenici a nápisy typu: Zub za zub, smrt za smrt! zdobily ulici, kterou jsem se pod policejní ochranou probíjel směrem k budově soudu. Jenže náš právní řád znal onen paragraf, který byl znám i elévům na právnických fakultách: Ten, kdo život nedal, nemá právo jej odejmout. Trest smrti se v naší společnosti ruší a nejvyšším trestem ve zvláště brutálních vraždách je trest výjimečný, tj. doživotí.

A případ Zajbrdlík byl zločin zvlášť brutální a zasluhoval si trest výjimečný, tj. doživotí.

Ani v den vynesení rozsudku se můj klient nechoval nijak zvláště. Když jsem s ním krátce před zahájením líčení mluvil, stále opakoval svoji pravdu o nevině.

Rezignoval jsem a nebral jsem mu naději, i když jsem věděl, že je planá, ale přece jenom jsem mu musel položit otázku, na kterou jsem neznal odpověď: „Proč jste to všechno dělal? Proč jste vraždil své děti?“

A on, bez jediného mrknutí, klidným hlasem řekl: „Proč? Vidíte, na to se mě nikdo nezeptal. Všechny zajímalo, jak jsem vraždil, ale proč...“ odmlčel se.

Je to blázen. Copak se takhle může chovat normální člověk.

„Já vám to tedy řeknu,“ vzpřímil se a díval se mně přímo do očí. „Protože to bylo poslední přání mé ženy Erny!“

Soudci právě přicházeli a já zůstal stát jako opařený, neměl jsem dost síly, abych se pohnul. Jeho manželka, matka svých dětí, si jako poslední přání před smrtí přeje, aby její manžel zavraždil všech jedenáct dětí, které sama v bolestech porodila.

Blížila se Zajbrdlíkova poslední řeč, kterou měl pronést před soudem, a já věděl, že musím před celým sálem položit stejnou otázku, jako před zahájením dnešního líčení. Vyžádal jsem si slovo, i přes nevraživé pohledy soudce, který se domníval, že chci opět protahovat již tak dost nesmyslná jednání.

„Vážený soude, ještě dříve, než můj klient řekne svoje poslední slova, dovolte mi, abych mu položil ještě jednu, pro obhajobu velmi zásadní a důležitou, otázku,“ podíval jsem se směrem k vrchnímu soudci – kývl hlavou. „Domnívám se, že by do celého případu mohla vnést jasno,“ i když jsem tušil, že spíše zmatek, protože jsem si informaci o motivu vražd nedokázal sám vyhodnotit, ale věděl jsem, že Zajbrdlík v celém procesu ani jednou nezalhal, a tak jsem neměl důvod nevěřit jeho slovům ani nyní. V sále dav zašuměl.

„Pane obžalovaný, můžete nám tady přede všemi říci, proč jste vlastně vraždil, co byl onen motiv vašeho jednání? Byla to snad snaha smazat všechny stopy po vašem životě?“

„Ne,“ řekl krátce Zajbrdlík a státní zástupce už už chtěl vyskočit ze židle a přerušit moje počínání.

„Moment,“ zadržel jsem jej. „Tak proč jste tedy vraždil?“

„Bylo to poslední přání mé ženy Erny před smrtí!“

Zajbrdlíkova slova zapůsobila jako bomba. Měl jsem připravenou obhajobu, která trvala na tvrzení, že Zajbrdlík a nyní i jeho žena nebyli normální, že tedy nejsou ve své podstatě za své činy odpovědní. Mohl jsem uhrát pro Zajbrdlíka osvobozující rozsudek s tím, že místo v cele skončí na psychiatrickém uzavřeném oddělení. Nebude vrah, ale nemocný člověk. Nic víc jsem nemohl udělat. Zajbrdlík by mě sice nepochválil, ale nebylo jiné východisko.

Jenže můj klient pokračoval: „Moje žena Erna onemocněla zákeřnou nemocí loni v létě, ležela na posteli, měla velké bolesti a neustále mě prosila, abych napsal našim dětem, ještě jednou je chtěla před smrtí vidět, ještě jednou se chtěla pohledem na ně potěšit. Trpěla příliš, někdy jsem u jejího lůžka protrpěl celé noci, naříkala a já nevěděl, jak bych jí pomohl. Prášky dokázaly mírnit bolesti jen na pár hodin a potom se to hrozné divadlo opakovalo. Někdy jsem už přemýšlel, jestli by se jí neulevilo, kdybych jí pomohl odejít z tohoto světa, ale to já bych nedokázal, zabít nevinného člověka,“ odmlčel se a poprvé byl na měkko.

V sále to vřelo. Masový vrah, a vypravuje pohádky, zřejmě mu došlo, co jej čeká, a nyní už snad i minutu po dvanácté chce změnit svoji výpověď. Ale Zajbrdlík pokračoval dál.

„Každému z našich dětí jsem postupně napsal jedenáct dopisů a čekal jsem s Ernou, zda se ozvou, čekal jsem týden, pak druhý, pak další ... neozval se nikdo. Nikdo z nich se nepřišel podívat na svou na smrt nemocnou matku, nikdo z nich nenapsal. Jen jediná Edita napsala dopis, že má hodně práce, ale jak to bude možné, že určitě přijede. Nepřijela, ale nemůže si stěžovat, byl jsem k ní milosrdný, dostala větší dávku jedu než všichni ostatní, to za ten dopis. Netrpěla tolik jako její sourozenci a matka, která na smrtelné posteli všechny svoje děti proklela, zřekla se jich a nakonec vyslovila onu větu, poslední přání: Když nebudu žít já, tak ať nežije ani nikdo z mých dětí. A podívala se na mě prosícíma očima, já nemohl odmítnout.

Poslední přání se přece musí vyplnit. Dal jsem jí prášky na uklidnění, byla slabá a vyčerpaná. Usnula a víc už se neprobudila.

Nějaký týden jsem přemýšlel, jak bych její poslední přání vyplnil, jak bych děti dostal k nám domů, a pak jsem přišel na to, že je zajímají jen peníze. Věnoval jsem jim jen pár měsíců života proto, že byly velké mrazy a vykopat jedenáct hlubokých jam bylo už nad moje síly, proto jsem splnil poslední Ernino přání až na jaře,“ poklesl hlasem a zdálo se, že ještě něco chce říct, ale mlčel. Ustrnul, jako by ze sebe shodil těžký balvan.

První se vzpamatoval státní zástupce. Obviňoval mě, že celý proces zdržuji, že věc je nesmyslná a že nikdo nemůže odejmout odpovědnost z obžalovaného, i kdyby jej manželka žádala o cokoliv.

„Ale pane státní zástupce,“ ohradil se Zajbrdlík, „i vy byste musel vyplnit poslední přání, její utrpení bylo veliké, poslední dny ani nejedla a jenom pořád čekala a čekala, kdyby někdo z dětí alespoň přišel, snad by i její poslední přání patřilo životu.“ A pak řekl větu, která ještě nenapadla nikoho z nás, nebo možná napadla, ale bál se ji vyslovit nahlas: „Náš právní řád říká, že nikdo, kdo život nedal, nemá právo vzít život druhému, ale já a moje žena Erna jsme život dali jedenácti dětem, a tak jsme měli právo si všech jedenáct životů zase vzít!“

Zbytek přelíčení se odehrál rychle, jako ve snu. Státní zástupce žádal doživotí, čekalo se jen na moje vystoupení. V krátké přestávce jsem zvažoval, zda mám použít svoji připravenou řeč, nebo využít Zajbrdlíkova závěrečná slova. Nakonec, podle našeho platného právního řádu měl pravdu, on život dal, on jej mohl vzít. Tak by se dalo vyložit jeho počínání. Ale začínal jsem se bát, neboť pokud bychom přistoupili na tento výklad zákona...

Vešel jsem do soudní síně a zahájil krátkou závěrečnou řeč, snad nejkratší v mé praxi: „Vážený soude, můj klient vyjádřil svoje motivy a pohnutky, které jej vedly k činu jasně a srozumitelně. Můj klient v žádném případě neudělal nic, co by nebylo v souladu s platným právním řádem, který jasně stanoví, že život nemůže vzít jen ten, kdo jej nedal, což znamená, že on život svým dětem dal, a tak může svobodně rozhodnout, kdy jej zase vezme. Požaduji zprostit obžalovaného ve všech bodech obžaloby!“

Vrchní soudce se na mě podíval, jako kdybych se zbláznil. Porada poroty trvala dlouho, neúměrně dlouho. Seděl jsem ve vedlejší místnosti s panem Zajbrdlíkem. Byl jsem napnutý k prasknutí, ale on mlčky seděl, jako by se jej případ vůbec nedotýkal. Občas jenom zopakoval: „Vidíte, pane doktore, nakonec mě musí osvobodit, nic špatného jsem neudělal!“

Soud skutečně musel vynést osvobozující rozsudek. Albert Zajbrdlík byl osvobozen, a Poslanecká sněmovna začala intenzivně pracovat na novele zákona, která řeší i onu část zákona týkající se trestu smrti. V nynější podobě zní, že nikdo nemá právo vzít jinému život.

Velkou zásluhu na této novele nese pan Zajbrdlík. Zemřel asi dva roky po procesu, zůstal zcela sám ve svém domku a nikdo nikdy už od něj nekoupil jedinou ředkvičku, jediný salát.

A já získal přezdívku obhájce masových vrahů, ale víte, co je zajímavé, že jsem měl práce pořád dost. Mezi vrahy se totiž tvrdilo: „To je ten, co z kriminálu vysekal i jedenáctinásobného vraha!“ Tak jsem se specializoval na zvlášť těžké mordy.

Na pana Zajbrdlíka často vzpomínám, zvláště když vidím, jak se ke mně nevšimavě chovají moje vlastní děti.

REKLAMA

Josef JINDRA

„Tak co tomu říkáte, pánové?!“ zeptal se nadneseně Marek, a protože neočekával nic jiného než slova chvály, přehodil si nohu přes nohu, stáhl rty a popustil retní koutky trochu dolů. Dělával to vždycky, když se právě chtěl před někým povytáhnout.

„Fakt je vynikající,“ slavnostně řekl Zdeněk s patřičnou dikcí.

„Jo, je to přesně tak, nic lepšího jsem nikdy nepil,“ doplnil Michal a znovu usrkl z šálku.

A nebyla to káva jen tak ledajaká! Marek ji – pod vidinou podnikatelského úspěchu – už pět měsíců zkušebně pražil ze zelených zrn, měl podanou žádost o ochrannou známku a pracoval na dohodě s jedním potravinářským řetězcem. Bohužel, dosud jen zdouhavě a skoro bezvýchodně.

„Jak to děláš?“ ptal se Michal.

„Přišel jsem čirou náhodou na jeden fantastickéj ochucovací figl, a tak to je teď moje výrobní tajemství. Chutná, co?”

„To teda jo. Co s tím budeš dělat dál?“ pokračoval v otázkách Zdeněk.

„No co. Budu shánět odbyt. Mám ještě něco v pácu, už by tu měla být odpověď, ale to víš, chce to reklamu, prostě vejít ve známost. Takhle to dostat do televize!“

A po souhlasném společném zamručení se hovor stočil jinam, na detaily připravovaného opékání ovce. Jenže Michalovi to kafe zůstalo vězet v hlavě víc než v chuťových buňkách a po odchodu hned za dveřmi znovu navázal:

„Člověče, měli bysme ňák tomu Markovi pomoci, vždyť on zas tolik přízně osudu v životě neměl a teď by to možná vyšlo. Chtělo by to opravdu tu reklamu. Popřemejšlíme, ne?”

„Já to zkusím.“

Druhý den odpoledne šel Zdeněk od vlaku domů zkratkou zadem přes Nádražní ulici. Tam měl sklad a přípravné pracoviště Láďa, provozovatel pohřební služby. Nebyl to přímo gardový kamarád, spíš tak obětavý spoluhrač s půllitrem z večerního Bistra.

„Co tu tlučeš?“ zeptal se Zdeněk vcelku zbytečně, neboť nebylo pochyb, že Láďa upravuje vnitřek hnědé rakve.

„Víš, musím do zásoby. Tenhle týden zrovna lidi kapou jako svíce. Je to kšeft, já vím, ale kolikrát člověk přestává bejt otrlej, to ti řeknu.“

Zdeněk chvíli pokukoval, prohodili pár slov a najednou mu zablesknul v hlavě nápad.

„Hele, Láďo, stavíš se dnes večer na jedno v Bistru?”

„Když to stihnu. Proč se ptáš, potřebuješ něco?”

„No, už asi jo.“

„Taky to tak vidím. Vypadáš opravdu moc špatně. Dám si tě hned do počítače. Budu potřebovat jen pár osobních dat. Tak večer. A pro jistotu už od teď nos s sebou moji vizitku. Na viditelném místě! Ať ten kšeft nedostane konkurence.“

Večer pak byl s hlediska přesvědčovací strategie a taktiky velice náročný. Láďa dlouho odporoval, ale protože pivo a rummy dělaly své a on sám nebyl nikdy od legrace daleko – jak také by se dalo dělat tohle obtížné povolání –, tak nakonec souhlasil.

„Tak dobře, ale bude jen surová, bez vnitřku, to si vyložte sami. Přivezu ji tedy prázdnou, ale snažte se, ať mi ji vrátíte plnou! On to možná po té vaší akci ani takový problém nebude. Ale opravdu jen na tři dny!“

„To on u Horáčků někdo umřel?“ povídali si pozítří navečer mezi sebou sousedi. „Vykládali tam rakev.“

Scénář měl Zdeněk už v hlavě a odsouhlasil ho s Michalem telefonicky: „Budem hlavně potřebovat tvého brácha s kamerou, aspoň to jednou poslouží dobrému účelu.“

Odpoledne z kůlny ven vycestoval přívěs za auto a s ním cirkulárka, travní sekačka, ruční kárka a zahradní nářadí. Přitemněným okénkem získala kůlna zvláštní hororový šerosvit. A když se navíc ještě správně přisvětlí... Na vnitřní vyložení bylo balicího papíru a starého barevného textilu habaděj.

V překotné tvůrčí aktivitě příprav přehlédli i malého Pavlíka, kterému podezřelá činnost otce a „strejdy Michala“ v kůlně nemohla ujít.

„Tati, to nám někdo umřel?“ přimotal se mezi ně šestiletý Pavlík. „A kde je maminka, to děláte pro ni?“

„Mlč, proboha! Nikdo neumřel, neboj se, maminka je v Praze a pozítří v sobotu přijede. A běž si zase kopat na bránu. A zkus se trefovat do pravé šibenice, vždyť víš!“

„To my si jen tak s tatínkem hrajeme, víš, Pavlíčku,“ navázal „strejda Michal“. Jenže právě tahle jejich hra Pavlíka velice zaujala, neodešel kopat na bránu, odmlouval, až se stal členem tvůrčího týmu s titulem asistent režie.

Ještě než přišel Petr s kamerou, bylo obsazení rolí dohodnuto a i scéna byla připravena. Jistě měla drobné nedostatky, ovšem pro venkovské podmínky to zas tak špatné nebylo. Petr mohl hned točit první pokus:

V červeně vyzdobené rakvi ležel v černých šatech Michal, jeho ruce na prsou zkřížené držely křížek narychlo stlučený ze dvou třísek, obličej měl silně poprášený bílým pudrem, zavřená víčka byla modrá od očních stínů a obkroužená černou šminkou. Snad Slávka nepozná, co toho vyplývali. Vedle rakve na židli s černým přehozem seděl Zdeněk, také v černém, s kouřícím hrníčkem kávy v ruce a sem tam naznačoval, jak mu to chutná. Michal zakroužil hlavou, pomalu se z rakve nadzvedl, otevřel veliké podmalované oči a natáhl ruku po hrníčku kávy. Zdeněk otočil hlavu k němu a jakoby s úsměvným pochopením pronesl: „Jistě, Hoškova káva, ta vzbudí i mrtvého!“ Konec sekvence záběrem Michala, přebírajícího hrníček.

Prohlídka na obrazovce ukázala některé nedostatky, například Petrovi se nelíbil málo výrazný hrníček. A že to zítra odpoledne zopakují, on přinese krásný zlatý hrníček z jejich božíhodového servisu. Také ještě jednu lampu je třeba přidat. A úsměv Zdeňka je příliš nafouklý a ještě další připomínky k vylepšení.

Následující páteční odpoledne byl poslední termín k natáčení. Navečer si Láďa tu věc odveze. Slávka přijede v sobotu, takže všechno se pohodlně stihne uklidit. Natáčení se dařilo, nové úpravy docela vycházely, ale začal zlobit asistent režie Pavlík, že on si také do té rakve vlezte.

„Tak Pavlíku! Za prvé: tohle není žádná rakev, ale inscenační rekvizita, a jestli o tom cekneš mámě, tak ti nespravím kolo a řeknu jí, jak jsi se naboural a kde. A za druhé: jen tak v trenýrkách to přece nejde. Chápeš?“

Pavlík chápal a v cuku letu tady stál prapodivně vystrojený s čepicí na hlavě, a že teď do té „kvizity“ může vlézt.

„Tak jen ale na chvíličku!“ Petr dělal, jako že ho snímá kamerou. Pavlík už se chystal vylézt ven, když se to stalo: otevřely se dveře do kůlny a objevila se v nich silueta s blondatými vlasy, prozářenými již nízko stojícím sluncem. Vstoupila bohyňe odplaty!

Rychle přehlédla situaci, uviděla, jak se Pavlík zvedá z rakve. Bolestný, srdcervoucí výkřik, jaký dokáže vyslat jen matka, raněná na nejcitlivějším místě.

Slávka se vrátila z Prahy o den dříve. Už na dvorku zpozorovala nepořádek věcí, vytažených z kůlny, na zemi dva kabely a z kůlny hlasy.

Marné bylo utěšování a vysvětlování, že jen točili Markovi reklamu na kafe.

„To je šílená, morbidní a strašně blbá reklama. To, co jste udělali, to je navíc týrání dítěte. Tak to je na rozvod!“

Ale Pavlík se tvářil velice spokojeně a se zájmem sledoval vývoj situace. Vlastně byl jejím pánem. Táta ho řezat nemůže, naopak sám dostane cajmrsk od mámy, kolo mu spravit stejně musí, a když teď tak trošku natáhne moldánky, je vítězem on.

„Okamžitě tu věc přiklopte a vynesete ven i se vším všudy, co je uvnitř!“ velitelsky rozhodla Slávka. Ostatně bylo také na čase, protože před vraty už houkal Láďův černý smuteční Mercedes. Když „tu věc“ nakládali, ozval se znovu Pavlík:

„Tatínku, mohl bys mi tu rakev ještě otevřít? Já jsem tam zapomněl čepici.“

„Opovažte se to otevřít! Pryč s tím se vším všudy!“

Láďa pochopitelně situaci chápal a snažil se pomoci ji zklidnit:

„Neboj se, Pavlíčku, já ji ve skladu vyndám a vrátím ji tátovi v Bistru.“ A jaká už byla jeho šprýmovná povaha, neodpustil si poznámku: „A třeba se bude někomu hodit, když ho k nám dostanem bez čepice.“

A Zdeněk, nevěda co činí, na to nešťastně reagoval: „Vidíš, Láďo, chtěl jsi ji zpátky plnou, tak teď ji máš.“

To už bylo na Slávku moc a vyrazil z ní vzlykavý pláč, následovaný prudkým odmítnutím Zdeněkova utěšování. „Jak to, že se nic nestalo?! Stalo se! To ještě uvidíš!“

Michal pohladil soustrastně Zdeněka po rameni: „Tak tahle sranda bude něco stát. Nejdřív Láďovi, aby mlčel, a pak Slávce, aby zas mluvila!“

Muselo se všechno kvapně uklidit. Slávka se snad za chvíli uklidní sama, až uvidí, že Zdeněk vymaloval kuchyň a rozřezal kubík dřeva do krbu.

U koho teď hledat pochopení? Samozřejmě Marek, snad aspoň ten bude mít radost, až uvidí, jak mu kamarádi pomáhají. Přivítal je vcelku rozpačitě, ač se oba tvářili nadšeně a tajemně.

„Kde máš zásuvku k televizi? Něco ti ukážeme. Tos ještě neviděl!“

„Tamhle v rohu. Dáte si kafe?“

Odkývli to a zapnuli program, výsledek své práce. Těžko potlačovali smích a pozorovali Markovy reakce. Ale ty zdaleka nebyly takové, jaké očekávali.

„Kamarádi, jste moc fajn, že na mě myslíte, je to ale na nic, já to totiž balím. Tamhle na stole jsou dva dopisy. Dnes přišly oba najednou. Ochrannou známku mi neudělili a už třetí možný odběratel v řadě mě dost stroze někam poslal. Tak to zapáchnu a budu pěstovat krůty. Fakt jste fajn a děkuju vám. To kafe si ještě vychutnejte. Naposledy. Taky jste pro jeho slávu hodně udělali.“

Už jim ale nechutnalo jako posledně. Plaval v něm ten zpropadený zákal zklamání.

O TÝ ŠEVCOVSKÝ VOJNĚ

Václav FRANC

Ve Kbelnici žila vdova Slaměná
a ač nemám paměť na jména
měla hezkou dceru jménem Stázina
a červenou sukni jako malina
jó jako malina.

Stázina má ráda švícko Kubíka
správce Kolomajzny se to netýká
ten chce krásnou dívku dovést k oltáři
Stázina má slzy na obou tvářích
jó na obou tvářích.

Ref.:
Kolomajzna s Kubou zápolí
Kubovi to pěkně zasolí
ale všechna voda steče dolů
Stázina s Kubou budou zas spolu

Vodníci pomůžou smutné Stázině
Kuba za rekruta kluše do Vídně
Stázina ve věži smutně naříká
napadnul na vartě nápad Kubíka
jó nápad Kubíka.

Po Andulce víle letí do Jičina
Vojna bude zítra, to je novina
Sotva Kacmar tuhle zprávu vytroubí
císař pán i s Kubou jsou pod podloubím
jó pod podloubím.

Ref.:
Kolomajzna s Kubou zápolí
Kubovi to pěkně zasolí
ale všechna voda steče dolů
Stázina s Kubou budou zas spolu

Sapěři na kopci ševce obklíčí
Kacmar s Kubou na ně chytře políčí
armáda s ostudou táhne do Vídně
a Kubík pospíchá ke své Stázině
jó ke své Stázině.

Ref.:
Kolomajzna s Kubou zápolí
Kubovi to pěkně zasolí
ale všechna voda steče dolů
Stázina s Kubou jsou zase spolu